

Om proceduren for en stedfortræders indtræden i regionsrådet ved et medlems udtræden som følge af tab af valgbarhed på grund af straf

Enhed
Valgheden

Sagsbehandler
CLH

Koordineret med

Sagsnr.
2017 - 2567

Doknr.
474683

Dato
30-06-2017

Baggrund

En region har rettet henvendelse til Økonomi- og Indenrigsministeriet med spørgsmål om, hvorvidt en stedfortræder må anses for at være indtrådt i regionsrådet umiddelbart efter et medlems udtræden som følge af Valgbarhedsnævnets afgørelse om tab af valgbarhed på grund af straf, eller om den godkendelsesprocedure, som er omtalt i regionslovens § 12, stk. 1, jf. den kommunale styrelseslovs § 15, stk. 4, forinden må antages at skulle følges, således at stedfortræderen først er indtrådt, når regionsrådet har "godkendt" denne.

Der redegøres i det følgende for Økonomi- og Indenrigsministeriets vurdering af, hvornår en stedfortræder indtræder i en kommunalbestyrelse henholdsvis et regionsråd ved et medlems udtræden som følge af tab af valgbarhed på grund af straf.

Lovgivning og litteratur

Regionslovens § 12, stk. 1, har følgende ordlyd:

"§ 12. Lov om kommunernes styrelse § 7 om valget af kommunalbestyrelsens formand og næstformand, §§ 9-15 om kommunalbestyrelsens møder m.v. samt § 16 b, stk. 1-3, og §§ 16 c-16 e om kommunalbestyrelsesmedlemmers ret til fravær fra arbejde, forbud mod afskedigelse m.v. og offentliggørelse af vederlag finder tilsvarende anvendelse for regionsrådet og dets medlemmer."

Den kommunale styrelseslovs § 15 har følgende ordlyd:

"§ 15. Når et medlem på grund af sin helbredstilstand er forhindret i at deltage i et møde i kommunalbestyrelsen, kan de medlemmer, der er valgt på den pågældende kandidatliste, kræve stedfortræderen indkaldt til at deltage i mødet. Til det konstituerende møde, jf. § 6, eller 2. behandling af forslaget til årsbudget, jf. § 38, stk. 2, kan stedfortræderen også kræves indkaldt ved et medlems forfald af anden grund. Er der ikke et på den pågældende kandidatliste valgt medlem, som er i stand til at kræve stedfortræderen indkaldt, kan stedfortræderen selv kræve sig indkaldt.

Stk. 2. Når kommunalbestyrelsens formand får meddelelse om eller på anden måde får kendskab til, at et medlem vil være forhindret i at varetage sine kommunale hverv i en forventet periode af mindst 1 måned på grund af sin helbredstilstand, graviditet, barsel eller adoption, varetagelse af andet offentligt hverv, forretninger eller lignende, indkalder formanden stedfortræderen til førstkommende møde i kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen kan i styrelsesvedtægten træffe bestemmelse om, at formanden ved et medlems forfald af de grunde, der er nævnt i 1. pkt., indkalder stedfortræderen, selv om hindringen forventes at vare kortere end 1 måned.

Stk. 3. Når medlemmet på ny kan varetage sine kommunale hverv, udtræder stedfortræderen af kommunalbestyrelsen.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen træffer beslutning om, hvorvidt betingelserne for stedfortræderens indtræden er til stede.

Stk. 5. Når stedfortræderen for kommunalbestyrelsens formand eller næstformand er indtrådt i henhold til stk. 2, og forhindringen har en forventet varighed af mindst 2 måneder, vælger kommunalbestyrelsen efter reglerne i § 7, stk. 3, jf. § 24, stk. 1, den, der under fraværet skal varetage funktionerne som henholdsvis formand eller næstformand.”

I Hans B. Thomsen m.fl., Lov om kommunernes styrelse med kommentarer, 2. udgave, 2010, side 152, note 10, fremgår følgende vedrørende § 15, stk. 4:

”Ved kommunalbestyrelsens afgørelse efter stk. 4 foretages en prøvelse af, om betingelserne for stedfortræderens indtræden er opfyldt. Kommunalbestyrelsen skal herved tage stilling til, om der foreligger et forfald, der efter stk. 1 eller 2 berettiger til stedfortræderindkaldelse, samt om stedfortræderen er rette stedfortræder og valgbar.”

I Erik Harder, Dansk Kommunalforvaltning, bind 1, 5. udgave, 1988, side 144, fremgår følgende om medlemshvervets overgang til stedfortræder:

”En kommunalbestyrelse skal bestå af det i styrelsesvedtægten fastsatte medlemstal. Hvis et medlem i løbet af funktionsperioden udtræder eller afgår ved døden, indtræder stedfortræderen ifølge den ved valgopgørelsen udarbejdede stedfortræderliste.

[...]

Når en stedfortræder skal overtage en ledig plads i kommunalbestyrelsen, kan denne ikke fungere videre, før stedfortræderen er indkaldt med lovligt varsel, eller således at han giver møde uden varsel. Ved dette møde må kommunalbestyrelsen tage stilling til, at betingelserne for stedfortræderens indtræden er opfyldt, og dette gælder uden hensyn til, om stedfortræderen indtræder som midlertidigt eller varigt medlem.”

Den kommunale og regionale valglovs § 104 har følgende ordlyd:

”§ 104. Når et medlem i valgperiodens løb udtræder eller dør, indtræder vedkommende stedfortræder efter reglerne i § 91 i det pågældende medlems sted.”

Vurdering

Af regionslovens § 12 følger det, at bestemmelsen i den kommunale styrelseslovs § 15 finder tilsvarende anvendelse for regionsrådet og dets medlemmer.

Efter bestemmelsen i den kommunale styrelseslovs § 15, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen/regionsrådet tage stilling til, om betingelserne for at indkalde en stedfortræder er opfyldt. Kommunalbestyrelsen/regionsrådet skal efter denne bestemmelse både tage stilling til, om der skal indkaldes en stedfortræder, og om stedfortræderen er rette stedfortræder og er valgbar. Bestemmelsen finder dog udelukkende anvendelse ved en stedfortræders *midlertidige indtræden* som følge af et medlems midlertidige forfald på grund af eksempelvis sin helbredstilstand, graviditet, varetagelse af andet offentligt hverv, forretninger osv., jf. bestemmelsens stk. 1 og 2. Af bestemmelsens stk. 3 følger det desuden, at stedfortræderen udtræder, når medlemmet på ny kan varetage sine hverv.

På den baggrund må det lægges til grund, at bestemmelsen i den kommunale styrelseslovs § 15, stk. 4, ikke finder direkte anvendelse på den situation, hvor der er tale om en varig indtræden pga. et medlems udtræden som følge af tab af valgbarhed på grund af straf.

Af bestemmelsen i den kommunale og regionale valglovs § 104 følger det, at når et medlem i valgperiodens løb udtræder eller dør, indtræder vedkommende stedfortræder efter reglerne i § 91 i det pågældende medlems sted.

Der findes ikke regler i valglovgivningen, der udtrykkeligt regulerer, efter hvilken procedure en stedfortræder indtræder ved et medlems udtræden som følge af mistet valgbarhed på grund af straf.

Det er Økonomi- og Indenrigsministeriets vurdering, at der nødvendigvis må skulle foretages en beslutning/konstatering af, hvem der er rette stedfortræder, og om denne er valgbar bortset fra betingelserne vedrørende straf – selv om en sådan procedure ikke fremgår direkte af den kommunale og regionale valglov.

Til støtte herfor kan anføres, at det ikke er hensigtsmæssigt, at en stedfortræder blot indtræder ved et medlems udtræden, hvis det senere viser sig ved kommunalbestyrelsens/regionsrådets konstatering, at det i stedet var stedfortræder nr. 2 på stedfortræderlisten, der skulle have været indtrådt, fordi stedfortræder nr. 1 ikke længere opfyldte valgbarhedsbetingelserne, f.eks. fordi vedkommende ikke længere havde bopæl i kommunen/regionen. I dette tilfælde kan stedfortræder nr. 1 ikke siges at være indtrådt som medlem fra tidspunktet for det tidligere medlems udtræden, og indtil kommunalbestyrelsen/regionsrådet konstaterer, at stedfortræder nr. 1 ikke opfylder betingelserne for indtræden (i dette tilfælde bopælskravet), og at det i stedet er stedfortræder nr. 2, som skal indtræde. Stedfortræder nr. 2 har i den situation ingen mulighed for at vide, at vedkommende faktisk er indtrådt fra det tidligere medlems udtræden, fordi stedfortræder nr. 1 ikke længere opfylder valgbarhedsbetingelserne, fordi denne er fraflyttet kommunen/regionen.

Til støtte herfor kan videre anføres, at en stedfortræder ikke kan være ansvarlig for kommunalbestyrelsens handlinger og undladelser, førend kommunalbestyrelsen har afholdt et møde og truffet beslutning om stedfortræderens indtræden.

Hertil kommer, at det af Erik Harder, Dansk Kommunalforvaltning, bind 1, 5. udgave, 1988, side 144, fremgår, at kommunalbestyrelsen, uanset om stedfortræderen indtræder som midlertidigt eller varigt medlem, må tage stilling til, om betingelserne for stedfortræderens indtræden er opfyldt.

Konklusion

På baggrund af ovenstående konkluderes det, at en stedfortræder først kan anses for indtrådt som varigt medlem efter et medlems udtræden som følge af tab af valgbarhed på grund af straf, når kommunalbestyrelsen/regionsrådet har konstateret, at stedfortræderen er rette stedfortræder og er valgbar. Dette sker på det førstkommande kommunalbestyrelsesmøde/regionsrådsmøde, efter at kommunalbestyrelsen/regionsrådet og det pågældende medlem har modtaget Valgbarhedsnævnets afgørelse, som er det tidspunkt, hvor det pågældende medlem anses for udtrådt.

Ovenstående konklusion følger ikke direkte af den kommunale og regionale valglov, men det må konkluderes, at der gælder en tilsvarende procedure som efter den kommunale styrelseslovs § 15, stk. 4, hvad angår kommunalbestyrelsens/regionsrådets vurdering af, om stedfortræderen er rette stedfortræder efter § 91, og om stedfortræderen er valgbar bortset fra betingelsen vedrørende straf. Kommunalbestyrelsen/regionsrådet skal derimod i modsætning til efter den kommunale styrelseslovs § 15, stk. 4, ikke tage stilling til, om der skal indkaldes en stedfortræder, da dette følger af Valgbarhedsnævnets afgørelse.